

KLIV STAPLES LYUISNING “THE LION THE WITCH AND THE WARDROBE” ASARIDAGI ANTRAPONIMLARNI INGLIZ TILIDAN O’ZBEK TILIGA TARJIMA QILISHDAGI MUAMMOLAR

<https://doi.org/10.5281/zenodo.6470690>

O’ralova Dilafroz Ashuraliyevna

Termiz Davlat Universiteti

Gid hamrohligi va tarjimonlik faoliyati yo’nalishi talabasi

Solijonov Juraali Kamoljonovich

Termiz Davlat Universiteti

Annotatsiya: Mazkur maqola Kliv Staples Lyuis tomonidan yozilgan — “Arslon, jodugar va javon” asaridagi antroponimlarning ingliz tilidan o’zbek tiliga tarjimasi va ularning mohiyatiga lingvistik nuqtai nazardan o’quvchi uni anglashi uchun ta’sir qiluvchi omillarni hisobga olgan holda tahlil qilingan. Obyekt sifatida tanlangan ismlar to’qima bo’lgani tufayli personajlarning ismlaridan oldin ularning asardagi vazifasi hamda xarakteri o’ylab topilgani, so’ngra uni lingvistik qoliplarga solingan. Shu tufayli maqolada tarjimon ularni o’zbek tiliga o’girishdan oldin etimologik, leksikologik, semantik va fonetik tahlil qilishi uchun qoliplar taklif qilingan.

Kalit so’zlar: antroponimlar, transliteratsiya, lingvo-perpektiv, inglizo’zbek tarjima.

KIRISH

Kliv Staples Lyuis (1898 yil 29 noyabr – 1963 yil 22 noyabr) ingliz yozuvchisi va ilohiyotshunos. U ikkalasida ham ingliz adabiyotida akademik lavozimlarda ishlagan Oksford universiteti (Magdalena kolleji, 1925–1954) va Kembrij universiteti (Magdalena kolleji, 1954–1963). U, ayniqsa, badiiy asarlari bilan tanilgan “Tarmoqli xatlar”, “Narniya yilnomalari” va “Kosmik trilogiya” va uning fantastik bo’lmagan nasroniylik uchun kechirim so’rashi uchun, masalan Faqat xristianlik, “Mo’jizalarva Og’riq muammosi”. Shunday qilib u yozishga davom etdi.

“Arslon, jodugar va shkaf” – bu Kliv Staples Lyuisning 1950 yilda Jeffri Bles tomonidan nashr etilgan bolalar uchun fantastik romani. Bu birinchi nashr etilgan va “Narniya yilnomalari” (1950–1956) da yettita romandan eng mashhuri.

Muallifning barcha kitoblari orasida u kutubxonalarda eng ko’p saqlanadigan kitobdir. Garchi u dastlab “Narniya yilnomalari” ning birinchi qismi bo’lsa-da, bu hikoyalar xronologiyasi bo’yicha ketma-ketlikda so’nggi nashrlarda ikkinchi jilddir. Boshqa Xronikalar singari, u Pauline Baynes tomonidan tasvirlangan va

uning ishi saqlanib qolgan. Asarning aksariyati yovuz Oq jodugar tomonidan boshqariladigan, gapiradigan hayvonlar va afsonaviy mavjudotlar o'lkasi bo'lgan Narniyada bo'lib o'tadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METADOLOGIYASI.

Maqola bo'yicha tadqiqot davomida qiyosiy adabiyot, lingvistik atamalarning qarama-qarshi va tavsifli tarjimai va izohli tahlili hamda badiiy tarjimaning stilistik tahlili yoritilgan. Antroponimlar so'zlarning etimologiyasi bilan o'rganiladi va asarning ikki tarjimonining bahsli fikrlari bilan tahlil qilinadi. Ularni ingliz, rus va o'zbek tillarida qarama-qarshi qo'yish orqali biz o'zbekcha versiyada birmuncha kuchliroq semantik bog'lanish qila olamiz.

NATIJA

Ushbu maqolada o'nga yaqin antroponimlar leksikologik, etimologik, morfologik va boshqa xususiyatlariga ko'ra tahlil qilindi. Tadqiqotlar onomastika ba'zi muammoli jihatlari, ismlarning o'simlik va ovqatlar nomi bilan aloqador jihatlari ham qisman o'rganildi va turli yechimlar taklif qilindi.

MUHOKAMA

Inglizcha-inglizcha o'zgarishlarni solishtirish va qarama-qarshi qo'yish orqali ismlarning semantik yuk yoki har qanday tavsifiy ma'nosi, shuningdek, o'rganish davomida. Antroponimlar etimologiyasi bilan o'rganiladi va asarning ikki tarjimonining bahsli fikrlari bilan tahlil qilinadi. Ushbu maqolada ko'rib chiqilgan ismlar eng keng tarqalgan va muhim shaxslardan biri bo'lib, "Arslon, jodugar shkak" kitobidagi 15 dan ortiq ismlarni tahlil qilishimiz kerak bo'lganiga qaramay, biz ismlarning etimologik va semantik fonini ko'rdik. : 18 ta belgi nomi, 2 ta - ot va tillararo fonetik o'zgarish muammosi yechimini o'rganib chiqdi: qachon ingliz tilida "h" o'rniga o'zbek tilida "g" va "h" qo'llanilishi kerak. Shu qatorda quyidagi harflar fonetik o'zgarishlarga uchragan. Bular; "e"-"y", "g"-"j", "s"-"f", "u".

JADVAL 1. Harfini ingliz tilidan o'zbek tiliga o'tkazishda fonematik o'zgarishlar me'yorlari.

	Lotin yoki inglizcha nomlar	O'zbek tiliga transliteratsiya
1	Lewis	Lyuis
2	Lusy	Lyusi
3	Edmond	Edmund
4	Peeter	Pitr
5	Adolf	Adolf
6	Susan	Syuzan

7	Kair	Kiyer
8	Narniya	Narniya
9	Faun	Faun
10	Tumnus	Tumnos
11	Pevensie	Pivensiya
12	Paravel	Parayvel

XULOSA

Maqoladagi nomlar ba'zilari o'ylab topilgan ba'zilari esa haqiqatda ham bor. Tarjima jarayonida ko'p hollarda ismlar o'zgarishsiz qolishi kerak va tarjimonlar ularni bolalar adabiyoti bilan raqobatlasha oladigan bo'lishi uchun o'z ona tillariga tarjima qilishga harakat qiladilar. Bundan tashqari, ba'zida ular nafaqat shaxs nomlarida, balki o'simliklarning nomlarida, sehrgarlik kitoblarida, ovqatlar va afsunlarda ham tillararo o'zgarishlarni amalga oshirishlari kerak. Bu asar Kliv Staples Lyuisni eng mashhur qilgan va muvaffaqiyat keltirgan. Asarning asosiy qahramonlari Lyay, va Aslan kabi boshqalari ham har bir kitobxon qalbida qoldi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. [https://uz.m.wikipedia.org/wiki/C. S. Lewis](https://uz.m.wikipedia.org/wiki/C._S._Lewis)
2. [https://uz.m.wikipedia.org/wiki/Arslon, jodugar va javon](https://uz.m.wikipedia.org/wiki/Arslon,_jodugar_va_javon)
3. Solijonov J.K. Garri Potter va Afsungarlar toshi. – Termiz: Surxon-Nashr
4. Jo'ramurodova, Z., & Solijonov, J. (2022, April). JK ROULINGNING "BIDL QISSANAVIS ERTAKLARI" ("THE TALES OF BEEDLE THE BARD") ASARIDAGI ANTROPONIMLARNING O'ZBEK TILIDAN INGLIZ TILIGA TARJIMA QILISHDAGI MUAMMOLARI. In *МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ: "СОВРЕМЕННЫЕ ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ ПАРАДИГМЫ: ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ТРАДИЦИЙ И ИННОВАЦИЙ II"* (Vol. 2, No. 18.03, pp. 554-560). <https://doi.org/10.47100/nuu.v2i18.03.115>
5. Qodirovna, A. Z., & Kamoljonovich, S. J. (2022). JK ROULINGNING, GARRI POTTER VA AFSUNGARLAR TOSHI" ROMANIDAGI SEHRGARLAR OBRAZINI INGLIZ TILIDAN O'ZBEK TILIGA TARJIMA QILISHNING LINGVO-PERSPEKTIV TAHLILI. *Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS)*, 2(3), 176-180. <https://doi.org/10.24412/2181-2454-2022-3-176-180>

6. Kamoljonovich, S. J. (2022). JK ROULINGNING FANTASTIK ASARLARIDAGI ANTROPONIMLARNING LINGVO-PERSPEKTIV MUAMMOLARI. *CentralAsianResearchJournalforInterdisciplinaryStudies (CARJIS)*, 2(1), 334-343. <https://doi.org/10.24412/2181-2454-2022-1-334-343>

7. Oxford University. Oxford Dictionary of Current English. – USA: Oxford University press, 2006.